

A „Vasárnapi Ujság” hetenként egyszer egy nagy negyedréti iven jelenik meg postai úton a „Politikai Ujdonságokkal” együtt csupán csak 3 ft. pp. Az előfizetési díj július—decemberig azaz : 6 hónapra Buda-Pesten házhoz küldve vagy díj a „Vasárnapi Ujság” kiadó-hivatalához (egyetem-utca 4. sz.) bérmentve utasítandó.

Egy jelenés Jókai Mór „Dózsa György” czimű drámájából. *)

(Adatott a nemzeti színpadon először november 3-án.)

JELLEN VANNAK : Ulászló király, Szapolyay, Ránky, Korda, Perényi, Viday, stb. főnemesek. Egy költő. Csáky Lóra s számos udvarhölgy.

Király (költőhez).
 Fiú, te is viselsz-e koronát?
 Lóra.
 Királyát országában ő is király.
 Király.
 Király? No ugy sajnálom hát szegényt.
 Nem élelem, hogy hívek vazalljaid
 nem alkalmasok, nem duzzogók?
 Lóra.
 Király.
 Király. szelleme? No ez nincsen minálunk.
 Király. at jó fiú, miről tudsz énekelni?
 Király. zelid pástordalokról vagy csatákról,
 Király. rírgil, Ovid, vagy Flaccus mestered?
 Király. atod, nekem mind jobban tetszik a
 Király. Beatus ille“, mint az Aeneis.
 Király. Tristium libert nem állhatom ki;
 Király. blond Ovid, ugyan mit sirt azon,
 Király. hogy elhagyá az udvar nagy zaját?
 Király. helyében én örültem volna még.
 Lóra.
 Király. engedd király, a költőt önszivének;
 Király. add zengje ő, mit ihletése mond.
 Király.
 Király. van, jól van.
 Szapolyay.
 Király. Urak, hallgassatok.
 Király. uraknak szóltam, hölgyek is megértésék.
 Király. költő (kezében koboz, fején repkénykoszoru, fiatal arc).
 Király. Négy vége van a világnak,
 Király. Négy ellene a hazának;
 Király. Egyik kívül, másik belül,
 Király. Ha egy pihen, másik kerül.
 Király. Hajh! Rontanak minden felül.
 Király. Az egyik a török harcos,
 Király. A másik az olasz parton,
 Király. Harmadik a lengyel szomszéd,
 Király. Negyedik itt benn szanaszéd.
 Király. Hajh! Ez a legrosszabb veszély.

Az egyiket majd levernők,
 A másikat elterelnők,
 A harmadik futva menne
 Ha a negyedik nem lenne.
 Hajh! Ha ez kibékülhetne.
 Rosz ellenség, török, tatár,
 Lengyel, olasz, erős csatár,
 Mind nem győznek le tégedet
 Magyar nemzet, önfegyvered
 Hajh, csak ez, mi elveszteget!
 Perényi.
 Nem jó dal ez barátom, mást regélj,
 Magyar nemzet dicső napjairól.
 Költő.
 „Régi dal, régi dal, régi dicsőségről!
 Fényes napnak ragyogása rózsafelhős égből,
 Világverő Mátyás sírján még a virág zöldül,
 A dicsőség hova tűnt el a szép magyar földről?
 Fényben úszott az uri nép, bőségben a szolga,
 Az utolsó parasztnak is öröm volt a dolga;
 Igazságot a szegénynek, diadalt a hősnak,
 A gyöngének oltalmazást, harcot az erősnek!
 Örömmel jött a jó barát örömei házába,
 Reszketve jött az ellenség siralom harczába,
 Fejedelmek kezeit nyujták szövetségre
 Ki meg dugta mind a kettőt háta mögé félve.
 Tudós urak tudományát arannyal fizették
 Magyar nemzet virulását világnak hirdették,
 Merre nap jár, merre hir jár, három tengerpartnál
 Boldogabb nép, délcegebb nép nem volt a ma-
 gyarnál.
 Világverő Mátyás sírján még a virág zöldül,
 A dicsőség hova tűnt el a szép magyar földről?
 Leáldozó nap sütése alkonyodó égről,
 Régi dal, — régi dal — régi dicsőségről . . .
 Urak.
 (Zúgolódnak).
 Bolond ez.
 Ez gubó.
 Korda.
 Badar beezédek.

Szapolyay.
 Kedves barátom, ifju hegedős,
 Egy jó tanácsot mondok én neked,
 Ne üss dobot, hol tánczolni akarnak;
 Hol két szerelme látsz enyelgeni,
 Kiséretül ne fujd a kürtöt ott.
 Táborthelyen zengj harczokat, de nem
 Vig dáridóban, és viszont
 A harczmezőn ne emlegesd
 A holdsugárt és tele poharat;
 Mindenhez válogass időt, s helyet.
 Korda.
 Kis szép öcsém, én lássam most, mit érsz?
 Ha énekelni méltó tárgyra vágysz,
 Dalolj nekem szép kedvesem szemérről,
 Annyit mondok, hogy kék az és szelid.
 Ránky.
 S nekem ha kedvemem keresni készülsz,
 Rá ró lovamról mondj egy éneket,
 Fehér az és sörénye rózsaszín;
 Nincs olyan mén több, lába mint a szél.
 Viday.
 Bort énekelj nekem, bordalt fiú,
 Piros a bor és benne tűz lobog.
 Perényi.
 Én meg azt mondom, hogy ne légy paraszt
 Vedd észre, hogy ma László napja van,
 Én az vagyok, meg a király is az.
 Köszöntőt régen kelle mondanod.
 Költő.
 Szolgálók néktek izléstek szerint.

*) Olvasóink szivesen veendik a nagy hatással adatott színmű ez epizódját, melyet felszólításunkra a szerző szives készséggel engedett át lapunk számára. Magyarzatul csak annyit, hogy e jelenés a második felvonás egy részét teszi. A királyi udvarban vagyunk, a gyöngye Dobzse Lászlót látjuk környezetével, mellynek a dicső Mátyás utáni hanyatló kor- szakban, alig van egyéb dolga, mint dobzódni s „Laczkó” királyt gunyolni. Illy alkalommal történik, hogy a maga- sabb lelkű Csáky Lóra egy költőt (hegedőst) hivat a mu- latozók teremébe. A haza boldogtalanságát, a kedélyek le- vert állapotát festé a szerző azon szavakban, miket az ak- kori költő ajkára adott. Szerk.

(Kordához.)
Neked dalt kedvesedről,
(Ránkyhoz.) Itten lovadról,
(Vidayhoz.)

Borról neked. Köszöntöt a királynak.
Legyetek én irántam elnézéssel.

Kék szemű leányka, szép fehér kezdeddel
Micsoda himet varrasz?
„Kiütött a szent harc.
Ottan küzdenek a jó magyar vitézek.
Kedvesemnek himzek
Kötöt oldalára
Karcsu derekára,
Mikor megérkezik győzelmes sereggel.“

Kék szemű leányka kedvesed nem ott jár,
Nincsen a csatában:
Hősök táborában,
Vad török vezérnek nincs ki ellenálljon.
Ez a himzett bársony
Jut az ő fejére,
Czifra háremébe,
Oda fogsz te jutni hozzá rableánynak,
Ott fognak tartani, elkárhozott rabot —
Adjon Isten néktek sok boldog névnapot!

Délczeg hófehér mén, mit tombolsz magadban,
Sörényed mért habzik?
„Trombita-azó hangzik,
Oda indulunk a győzelmes csatába.“
Későn és hiába!

Golyók száguldanak
Lefordul a lovak,
A mén gazdátlanul száguld az avarban,
S lábával levágott holttesteket tapod —
Adjon Isten néktek sok boldog névnapot!

Mi csillog, mi villog abban a kehelyben
Vitéz lovak, bátor?
„Tiszta piros ó bor.“
Ne emeld ajkadhoz azt a piros kelyhet,
Nedvét ne izleljed;
Magyar nemzet vére
Van annak öblébe,
Foly az minden utcán, minden lakókelyben,
Minden folyam hordja a vérrel tölt habot; —
Adjon Isten néktek sok boldog névnapot! stb. stb.

A király holtteste.

— Szolimán, te gögös nemzet büszke ura, ne ronts rá te a magyarra; ez a magyar nemzet neked most nem vétett, ifju király ül a trónon, a ki nem harczias.

— Testvér veled a magyar; mért kívánod lelkét, életét, bukasát?

— Hagyd magára, meggyilkolja önmagát. Lám a fegyver már kihuzva villog a kezekben; kainilag testvér testvérét keresi; ősi várból fut az atya, fia őt kikorbácsolta. És a király Visegrádon, nem tud rendet szabni. Daczos Zápolyának (Szapolyaynak) karja már kinyujtva, hogy a királyt trónjából lerántsa.

— Ne töröld el föld színéről testvér-nemzedet, törököknek hatalmas császára, ne lépj tul a Dráván. Oroszlánnak társa is oroszán, vagy ébreszd föl a magyarok nagy királyát, s vele mérkőzz a hős Hunyad hős fiával; gyenge Lajos tehozzád, s a pártviszály szörnyen megtépte hazáját.

Hiában volt a sok szép szó. Törökök császára nem olly férfi, a ki hajtson álmok látására. Hivatta a nagyvezért s parancsokat osztta. —

1526-ban háromszázezer mozlim indult kelet földéről viszálytépő Magyarországra téres kebelébe.

Mit tett a fölkergetett megtámadott nemzet!? gyülekezett gyülekezett Budán, Visegrádon, és nagyokat poharazott. Jártá Szekszárd, járta Ménes, Tokaj se maradt el; gyűrűikkel fenyegettek. Kenyérmezőt emlegették, Szentimreért ittak; feledék, hogy Várna terén füstölög az aludt vér, s apáiknak holttestét a férgek még nem emészték föl.

Országgyűlés tartatott

Délczeg lovak patái vágták fel a rákosi homokot; büszke urak fennlegő beszéde dicsérte a magyar nemzet ősi vitézségét.

Nagyratörő Szolimánnak táborában a 300 nehéz ágyu; s a büszkéknek vad harczias lármájában győzelmének már előre örvendező Allah, Allah! kiáltatott.

Felviradt 1526-ban augusztus 29-ike; harmincezer magyar nemesnek ebben az árnyékvilágban legutolsó napja.

Szép rózsás hajnalon rátekinthet a nap Mohács mezejére, s megjelölte jól magának a tért, hol ma harmincezer magyar nemes utoljára látott.

Ott állott a király, ez az öreg ifju, ősz fűrtéit arany sisak földte: mellette volt Török Bálint, Ráskay, Kállay, és háromszáz testőr, válogatott szép fiai szép Magyarországnak.

Rátekinthet nyári fényben a hanyatló nap még egyszer, hogy ne legyen többé király fején mit látnia, s éjszakára indult.

Szolimán 300 ágyuja veszett danát bömbölt a csatázók lármájába: Zápolya is meghallhatta tova tul Szegednél.

— Jézus, Jézus! kétségbeesve kiabáltak a küszködők másfél óra hosszat, hogy azután hallgassanak — örökre megnémulának.

Estve lón, estvéje a magyar nemzetnek. Mohács terén veszett el a magyar nemzet színe, dicsősége. Elhulltak jobbjai a dicső magyar hounak: ott csókolta vérbe fagyva Mohács-mező letaposott gyepét a magyar levante, török lovak száguldozott hős magyarok vérbe kevert halovány holttestén, durva jancsár gerjesztette örtüzét a király-sátor bogláros mennye alatt. Tomori Pál vérző feje hosszú dár-dán hunyt szemekkel már nem látta azt a nagy vést, s elhallgatott, néma ajka nem bátorítá a királyt — zászlója is hevert. Ezer ötszáz deli ifju, mint megannyi bús oroszán, égre emelt daczos fővel körbeállta Szolimánt.

Int a nagy ur, bakók jönnek; . . . s ezer ötszáz hős magyar-nak holttestére könnyezni kezd a permete; ezer ötszáz hős magyar-ral kevesebb van, mint volt még tegnap.

Oh mennyi sok szép fő hever ott a gyepen! Oh milly sok drága vér omlott el hiába! mind föl kell azt szedni s hamvvederbe tenni . . . Senki, senki, a ki őket megsirassa, s szemfedőt borítson fakó holttestökre.

Hol maradt el a szép, az a kedves mátká? Otthon sír, s otthon sír az ifju özvegy kisededét szoritván keblére, kinek szeme, ajka és magas homloka ugy hasonlít a hőséhez, kihez holnap virrasztóba éhes sasok szállnak.

— Hol van a király! magyarok királya! Állj elő, Szolimán szólít — a csatára. Vitéz a vitézzel, szultán a királylyal. Lajos! jöjj el, egy szál kardot törni. Magyarok királya! hivlak, jöjj állj elő.

Szolimán kereste magyarok királyát, de nem találta.

Látván Lajos király vitézei hullását, s a megapadt nemesség bomlott száguldását, maga is futásban remélt menekülést. Biztos paripájának kantárszárt bocsáta; futott, futott, mint a kit egy győzedelmes tábor vágatva kergetett.

A fáradt ló nem bírta már királyi terhét, s abba a süppedékes Cselébe vezette.

Csele, Csele! miért is iszik vizedből valaki! miért fulasztál meg királyát annak a nemzetnek! A zöld hinár száradt volna kérges fenekedhez. Miért nem szántad azt a népet, melly árva lett egy órában Mohácsnak hireért?

— Hol a király! hol a király?! hangzott az országban.

— Hol a király! hol hagyátok? — mindnyájan azt kérdék Budán, Visegrádon.

— Nincs a király.

— Tán elesett, vagy elfogták . . . még rosszabb sors! Magyar királya fogságban rablánczon, vagy pallos alatt! gyalázat és vétek, hogy te magyar nemzet királyodat nem védted meg. Illy történet még csak egy volt, s Várnát káromolták, Mohácsot siratták.

Megérkezett Czetricz Ulrik elfáradtan, összetépvé rajta bársony mente, dolmány, s elbeszélte, hogy a király nem fogoly, de . . . halott.

— Utána! rajta a király holttestét fölkeresni minden honfi! halva is szent a magyarnak trónra fölcent királya. A nemzethez méltó fényben történjék meggyászolása.

Sokfelé indultak.

Büszhödt még Mohácsnál a lég, s hollók, sasok szárny-csattogva keltek. Gazdag zsákmány! gazdag urak!, csonka hullák!, drága ruhák, tört fegyverek, bomlott szekér, rongált ágyuk, pusztaságok, hamvas tüzhely, tarolt mező, vérrel festett vad virágok, s a sásasban sovár rókák, éhes farkas nagy csapattal: ez volt a mohácsi mező, a honnan a büszke hatalmas Szolimán — leaptitván a nemesség színét — döntő hadát az országba, szívének tova bevezette.

Czetricz Ulrik maga mellé vevén Sárfi Ferenczet, a győri kapitányt és 12 válogatott lovakot az őrizetből, utaztak a dult országban — a hol már csak zsarátnokok füstölögtek — arrafelé hol a király lova, vele együtt az iszapba elmerült. Ott hevert a király fegyvere a jó kard, s tépett ruháinak arany darabjai; volt még gyűrű s gombok azon arany készületből, melly életében dusan árasztta rajta királyi pompát. De a holttest — a mit kerestek — az nem volt.

— Bizonyosan magyar ember talált a királyra — mond keresés közt a győri kapitány — mert e gazdag ékszereknek itt hagyás

azt mutatja, hogy a kirablástól irtóztott a magyar keze, mert ha török jár vala itt, ezeket viszi el, nem pedig a holttestet.

Tovább keresének, s egyszer a sásasban sirhalom alaku földhányást vesznek észre.

— Ah itt! itt kell a holttestnek lenni! — mint egy jóslatának hívő, kiáltott fel lelkesedve Czetricz Ulrik. Ide fiuk! itt a királyi tetem.

Nem vittek magukkal föld-hányó szereket. De miért is?

Hozzá fogott a tizenégy hős a sirbontáshoz, s körmeikkel kaparták ki a király holttestét. *)

Egyiptomban gulák jelölék az uralkodók sírlakát, s Lajosnak, a magyarok királyának egy kis fa keresztke sem mutatta sárágyát, melybe Visegrádból pompás palotából feküdni költözött.

A király lábai csak hamar kitüntek, s Czetricz egy anyai jegyről megismervén, a nekik jutott szerencséért az ég, föld és vizek Urának hálát adának, s két sisak vízzel megmosván, rendre csokolgatók az ereklyét, mit a férgek is addig megkimélelének.

Magyar ember így szereti királyát.

A kiásott holttestet a Cselében — mintegy Jordánból — szépen megmosták, gyékényre fehér gyolcs lepedőbe nyújtóztatták hallgatva, siró lélekkel — mely a nemzet szomorú jövőjén merengett — koporsóba fektették, s Györbe, onnan Székesfehérvárra a prépost gondviselése alá szállították.

Nem engedte Szolimán, hogy meggyászolják a holttestet . . .

Nagy halottnak tetemeit találtatok meg derék magyar vitézek. —

Nagy halottunk tetemére jó, hogy ráismertetek s megmentétek a nemzetet a szemrehányástól, hogy király a holttestét csatamezőn hagyta.

Legyen nektek dicsőség, s a maradéktól áldás.

Szent a király élve halva: azt mondja a magyar. — *Mezőségi.*

A biztosításról.

Irta SZÉKELY JÓZSEF.

(Folytatás.)

V. Életbiztosítás.

Az életbiztosítás gondolata egyike a legszebb eszméknek, melyeket az emberi szellem valaha feltalált. Ez eszme megtestesülésének fensége nem lép ugyan nagy zaj- és pompával világ elé, de mégis áldásteljesen működik az, mint egy csendes, jó háziasszony a maga körében.

Mellyik családát nézhetne nyugottan a halál szemébe, ha azt kellene tapasztalnia, hogy elválása által neje és gyermekei a nyomornak esnek martalékul, melyet addig munkás keze által háritott el róluk! Mióta életbiztosító intézetek vannak, nyugott lehet az öveitől elköltöző családátya, neje és gyermekei nem fognak éhség és szükségnek kitétetve lenni. Oh! ez a gondolat hány élőnek szerzett már megnyugvást, és hány haldoklónak vigaszt; hány családi boldogságot tett e gondolat tartósabbá.

Az életbiztosítás jótékony befolyása alatt mindinkább kifejlődik a háziasság, takarékoság, megelégedés és rendszeret, ez egyedüli fegyverek a mindinkább elharapózó nyálánk élvezet csábjai ellen. Az életbiztosítás, a családhiasságot erkölcsileg képzi és anyagilag ótalmasza.

Annival nagyobb hálával kell tehát elismernünk, hogy mint Angliában, ez államok tükrében, már oly régóta divatban van, az „első magyar általános biztosítás“ is felkarolta az életbiztosítás eszméjét s azt nálunk kifejteni, meghonosítani kívánja.

Illy életbiztosítási intézetek nagy számmal vannak Németországban is, melyek kivétel nélküli célja: kor, egészségi állapot stb. szerint különböző pénzek befizetése mellett, vagy magának az élőnek még életidejében, vagy a biztosított egyén halála után az őt túlélőnek, előre pontosan meghatározott nagyobb vagy kisebb összeget garantirozni. Amazt szélesebb értelemben vett életbiztosítás, vagyis jövedelembiztosításnak, emezt pedig halálbiztosítási intézetnek lehetne igazság szerint mondani. —

A tengereni és tűzkár-biztosítás által, melyek sokkal előbb léteztek mint az életbiztosítás, bizonyos meghatározott kulcshoz jutottak az emberek a szerencsétlenségi esetek arányainak kiszámítására nézve. Feltették, hogy tengereni és tűzkárok ép úgy tannak mint az összes természeti események, valamely szilárd törvényt és rendet követnek, annál fogva ezeknél is csak arról van szó, hogy egy csomó eset czélszerű összeállításából épen e törvényt kitalálják s belőle a megkívántató következtetéseket huzzák. Vajjon az emberi élet és halálra nézve is nem létezik-e hasonló törvény? Ez volt a kérdés, melyre az életbiztosítás megalapítása előtt felelni kellett. A tapasztalás azt mutatta, hogy nem létezik ugyan olly törvény, mely általános érvényes minden esetekre, s függetlenül az égalji és más viszonyoktól minden ember életét és halálát, feltűnő biztossággal határozott és elkerülhetlen folyamattal megszabja: de annyi bizonyos, hogy kisebb és nagyobb körben, bizonyos egyarányuság

van az élet és halál közt. Hogy egy illy lappangó arányt az embereknek csak egy meghatározott osztályára is ki lehessen puhatólni, mindenek előtt pontosan fel kellett jegyezni a születési és halál-eseteket, ugyszintén a népszámlálás után schémát csinálni, melyet általános halandósági táblázatnak hívnak.

Illy születési és halálozási összeállított lajstromokat már a 16 században találunk Angliában; azonban olly különösen voltak kezelve s olly pontatlanul vive, hogy arra nézve teljesen használhatlanok valának, mikép az ember belőlök az élet és halandóság törvényét kitalálja. Így maradt ez egy századig, midőn John Graunt kapitány 1662. az *első művet* az élet és halandóság arányáról kiadta, de maga is elismerte a londoni halandósági listák tökéletlen voltát, melyek után dolgozott.

Németországon Neumann Gáspár theolog. doctora Boroszlóban készítette az első halandósági táblát azon 5869 egyénről, kik Boroszlóban öt év alatt 1687—1691 meghaltak. A tanár ur a haláleseteket hónaponként, a meghalt kora és neme szerint állította össze s a szülöttek számával egybevetette s kitűnt, hogy a szülöttek a meghaltakat csekély számmal haladják meg. Ez abban az időben egészen új felfogás volt. Olly hiányoktól, mint a londoni táblázatnál, itt nem lehet tartani, mert Boroszló lakossága olly lényeges változásoknak nem volt alávetve mint Londoné, hol a bevándorlás s mint világ városban az életmozgalom nagy és tarka volt.

E boroszlói halandósági vizsgálatok, Londonban a királyi társulat birtokába jutottak, mely is azokat Halley híres mathematicusnak szigorubb áttekintés végett kiadta. Halley tovább fejtette a dolgot és olly kitűnő táblázatot készített (1693), hogy daczára több mathematicus gondos vizsgálatának, még a legújabb időben is az általa ajánlott formákat használják. Figyelemre méltó tapasztalásokat tettek a halandósági táblázatra nézve Kerseboom Haagában 1742; Deparcieux Antal 1746; Süßmilch, dr. Price, a svéd Wargentin 1755—1763, annyiban figyelemre méltó, hogy *pontos népszámlálást* vett fel alapul. Milne halandósági táblázata Carlisle városkáról, melyhez dr. Heysham az adatokat 1779—1787 a legnagyobb gondossággal gyűjtötte. E táblázat csak 1616 halálesetet foglal magában, de egyes korvekre van felosztva, az élők és holtak közti arány kettős számlálása szerint. E táblázatot is egyik alapjául lehet tekinteni az angol életbiztosító intézeteknek.

Figyelmet érdemelnek ezeken kívül: az „Equitable“ londoni életbiztosító társulat táblázata már annál fogva is, mert e társulat Londonnak nemcsak egyik legrégebb, de legjobb hírből is álló életbiztosító társulata; az angol kormánytáblázatok (Government Tables) John Finlaison-tól kiszámítva; a „Friendly Societies“ táblázata; a berlini porosz királyi özevgyapoló intézet táblázata Brune számvevő tanácsos által kidolgozva 1837. stb.

A halandósági táblák a legfontosabb anyag azok között, melyek az életbiztosítás alapjául szolgálnak. De e táblákon kívül még bizonyos számolási módokat kell alkalmazni, hogy ama táblázatokból folyó adatok s e saját számvetés egyesítése folytán, a czélra szükséges pénzértéket meghatározhassuk.

A valószínűség tanának s az összetett kamatszámolásnak tételei, bizonyos jövedelmek adataival együtt, nagy szerepet játszanak e tekintetben. A valószínűség tana azt mutatja, minő arányban várhatjuk valamely eset, például halálozási eset bekövetkezését, vagy be nem következését, körülbelől azt is megmutatja, hogy mennyi idő alatt következik be ez vagy amaz eset. Ha most a kamatszámolást ez esetekre alkalmazzuk, ennek segítségével annak tudomásához jutunk, mennyi pénzárandóságot kell egyszerre, vagy időközönként kivánni, mikép az, t. i. a pénzárandóság, meghatározott későbbi időben olly összeggé nője ki magát, mennyi a kívánt czélra szükséges.

A valószínűségi számolás az eseményeknek csak *bizonytalan* bekövetkezésére szorítkozhatik. Ha egy zacskóban tíz fehér golyó van s valakinek egyet azokból ki kell huzni, *bizonyos* hogy fehéret, s *lehetetlen*, hogy fekete golyót huzzon. Ha a zacskóban kilencz fehér és egy fekete golyó van, *bizonytalan*, hogy minő színű golyót huz ki. (A várakozás mértéke egyik vagy másik esetre nézve, *valószínűségnek* mondatik.) Kilencz eset, vagy az egész szám $\frac{9}{10}$ a fehér golyó mellett van, egy eset, vagy az egész szám $\frac{1}{10}$, ama kilencz esetet megzavarhatja. Az esetek száma $\frac{9}{10} + \frac{1}{10} = \frac{10}{10}$ (vagy az *egység*) minden lehető eset között *bizonyosságra* emelkedik, miután szükségképen vagy egy fehér, vagy egy fekete golyónak kell kihuzatni. Az egység tehát a legszámbizonyosabb jelesre s a valószínűséget valamely eset bekövetkezését illetőleg, olly törtszámmal lehet kifejezni, mely az *egy(ség)*-hez olly arányban áll, mint az eseménynek kedvező esetek száma a minden feltehető esetek számához; hasonlóképen fejeztetik ki az *eset* benemkövetkezése olly törtszám által, mely az egyhez olly viszonyban áll, mint az eshetőségnek nem kedvező esetek száma a minden feltehető esetek számához. stb.

De vannak a valószínűség tana szerint *független* esetek is, melyek valamely esemény bekövetkezése- vagy benemkövetkezése semmi befolyással nincsenek. Ha például két zacskóm van, melyek közül mindenik zacskó kilencz fehér és egy fekete golyót tartalmaz, s mindenikből egy golyót kell kihuznom; az egyik zacskóból huzás semmi befolyással sincs a másik zacskóból huzásra; két ilyen esetet hát egymástól függetlennel lehet mondani. Ugy de azért a két zacskó huzásai közt is lehet combinatiót csinálni, például: 9×9 eset százból (mivel a két zacskóban tiztiz golyó levén, ez = 100) vagyis $\frac{81}{100}$ a fehér golyó mellett szól. stb. stb.

A pénzérték is már illy valószínűségi számvetés szerint puhatóltatik ki. Például, ha egy zacskóban egy csomó papirszelet van, tegyük fel $6 + 4$, s mindenikre egy ember nevezzünk irva, olly feltétellel, hogy a kinek nevét először kihuzzák, bizonyos összeg pénzt, teszem 10 pftot kap; a valószínűség megbecsülésével, mely szerint egy ember ezt a 10 pftot megnyerheti, megje

*) Budainál: Sárffy Ferencz.

gyezzük tehát, hogy általában $6 + 4$ eset van s a valószínűség az ezen hátszámánál érdekelteknél minden egyesre nézve $\frac{1}{6+4}$ stb. stb. A valószínűség ezen szabályai alkalmazhatók már a halandósági táblázatokra is.

Nem lehet czélunk itt egész részletességben a halandósági esetek kiszámításába bocsátkozni. Az eddig előadottakból is eléggé látszik az életbiztosítási viszonyok complicáltsága. Mindamellett példaképen feljegyezzük, hogy a fentebb kifejtett valószínűségi számvetés szerint, egy 17 éves ifju életvalószínűsége, hogy 59 évet él: lesz $\frac{2365}{4731}$, azon valószínűség pedig, hogy 59 évig meg is halhat $\frac{2365}{4731}$, minthogy pedig e tört számok aránya az egy(ség)hez körülbelül ugyanaz, tehát ugy az egyik, mint a másik esetre csaknem egyforma a valószínűség. stb.

Mi az egyszerű és összetett kamatok számítását illeti, e műtét sokkal ismeretesebb levén kivált azok előtt, kik a kamatok kamatjához már hozzá vannak szokva, e tárgyról annál fogva nem szólunk, csupán annyit jegyünk meg, hogy a valószínűség tanának a kamat kiszámlálás tanávi kombinációjából, algebrai jegyek segítségével kerül ki azon műtét, mely szerint az életbiztosítottak kész befizetéseit, s egyszerűen azon összeget, mely e befizetések után egyszerre, például halálozás esetén jár, pontosan ki lehet vetni. Tegyük fel, hogy valaki akarná tudni az évi járandóságot olly tőkétől, melyet halála után nevének kívánna hagyni. Szabály: A biztosítás összegértéke, a kérdéses személy évjövedelmének egység végett megszorított értékével elosztatik, ilyenformán: 100 ft tőke kész összegértéke egy 40 éves személyre 53,841; az egység végett megszorított jövedelem értéke ugyanazon személyre 15,848; az évi járandóság e szerint 3 ft egynehány kr. stb.

Az életbiztosító társulatok vagy részvény- vagy kölcsönösségi vagy vegyes társulatok. (Lásd: jégkárbiztosítás.) Ha valaki a biztosítottak közé fel akar vétetni, nem csupán nevét és korát, de a kiállított betegségeket is megkérdezik tőle, ugy szintén foglalkozását. Általában vigyáznak rá, hogy egészséges embereket vegyenek fel. E kérdéseket a biztosított formuláréban kapja ki, melyet aztán aláír, a biztosított orvosa is megkérdeztetik, az illető egészség-állapota felől, ez is formulare útján történik. Aztán az életbiztosító társulati orvos, sőt maga az igazgatóság vizsgálata következik. Ha e vizsgálat is jól ütött ki a felveendőre nézve, az a biztosítási jegyet kézhez kapja s rendszeren e jegy kifizetésével kezd meg a társulathoz való lekötelezettségét. — Ez az életbiztosítási fő okmány, melyet őriznie kell mint a két szemét, mert halála után csak e jegy előmutatásával kapja ki neje vagy gyermeke az illető összeget... A biztosítás rendszeren egész életre kötik, de köthetnek egyes évekre is.

Tehát az évenként fizetendő járandóság mennyisége a biztosítástartamától függ. Fájdalom, nem minden tőke fizettetik ki, mely a biztosított halálával fizetendő volna. Az intézetnek bizonyos határozott kivételeket pontosan meg kell állapítania, melyek öt a család vagy olly esetek ellen biztosítsák, melyek az alapul szolgáló halandósági lista feltételeitől eltéréseknek látszanak. Illy esetek, ha a felvételnél hamis feladvány történt; továbbá ha a biztosított önkényesen olly veszélyes tettekkel foglalkozik, melyek halálát siettetik. Ezek közé tartozik nemcsak a mértéktelen pálinka ital, de a hosszú tengeri ut is stb.

A honnan az illy életbiztosító intézetek háboru idején katonákra, vagy matrózokra nem igen biztosítanak. A fentebbi esetek közé számláltnak a párbaj, bírói ítélet által történt halálozások és öngyilkosság is. Azonban méltányosság tekintetéből gyakran az alapszabályok ellenére is megessik, hogy az életbiztosító intézet, annak, kinek kezében a biztosítási jegy van, bizonyos kárpótlást nyújt még akkor is, ha szintén a biztosított öngyilkos kézzel vetett véget életének.

Első tekintetre ugy látszik, hogy illy szigorú eljárás nagy önkénynek teszi ki a biztosítottakat, de ha meggondoljuk azon számtalan csalásokat, melyek még Angliában is, mely pedig az értelmiség hazája, illy intézetek ellen előfordulnak, e szigorú nem szabad nem helyeselnünk. Valamint azt sem kell felejtetni, hogy az életbiztosító intézetek, általában véve több hasznot hoztanak a biztosítottaknak, mint magának az intézetnek.

(Folytatás következik.)

A sárosi vár romjai.

Történeti emlékeink egyik legnevezetesebbikét mutatjuk be a közönségnek a nagysárosi vár romjaiban. Sárosmegyében Eperjestől egy jó mfd. távolságra épen Nagy-Sáros tót aju mezővároson fölül északra fekszik az egy magas fenyvessel borított hegy tetején. Nyolcz ölnyi magas bástyafal s több toronyalaku fellegrácska övedzi. Az alatta elterülő város II Béla idejében már királyi város volt, de elveszté e szabadságát Zsigmond alatt, kinek felszólítására nem adott pénzsegédelmet. II Rákóczy Ferencnek kedves lakhelye volt s itt e várban fogta is el őt 1701-ben gr. Solary 500 főnyi császári őrsereggel éjszakának idején s Német-Ujhelybe küldte, honnét azonban ki menekülvén, Lengyelországba futott. A várat később egy katona vigyázatlansága miatt a puszkapor légbe röpitette. Most csak rom és omladék s udvarában pöszméte- s ribizke-bokrok találtak s egy mély kut, mely még most is kitűnő jóságú vizet ad. A romok felett elég elmélkedni valót talál a honfikebel, mely után olly jól esik élvezni az elragadó kilátást Sárosmegye egy részére s a tündérszépü Tarcza-völgyre.

Idegen tyukfajok s a baromfitenyésztés Angliában.

Mióta utolsó ízben emeltünk szót ez ügyben, némi haladási mozgalmat vehettünk észre e téren nálunk is. Láttunk azóta egy szerény baromfi-kiállítást az általános gazdasági kiállításon, azóta alakult meg egy re-nényteljes baromfitenyésztő társulat, s azóta olvassuk, hogy e szép, nemes szenvedély kisebb nagyobb gazdáink s gazdasszonyaink körében élénken ébredett fel. Ennek további serkentésére akarunk most is néhány új adattal s indokkal szolgálni.

A baromfiak iránti szenvedély hazája Angolország, azon Angolország, mely — mint tudva van — nagyobb szerű gazdasági ipar majd minden ágában is példányképül van elismerve. Nincs tehát mit restelni gazdáinknak, kik netalán azt vethetnék ellenünkbe: „hogy majd ők illy kisszerű dolgokkal fognak bibelődni!“ Angliában azon meggyőződésre jutott

már minden gazda, hogy a baromfitenyésztés a mezőgazdaság körében épen olly jutalmazó, mint a marhatenyésztés, de ennél sokkal könnyebb, kellemesebb, jótékonyabb s a terített asztal szempontjából izletesebb; mert kisebb mennyiségben a tojás adja a legtöbb táplálékot, s a csirke, tyuk és kappan husa, illően elkészítve, jobb ízű, mint bármely négy lábú állaté.

De ne szóljunk csupán a hasznosságról; van e szenvedélynek újabb időkben bizonyos szép és nemes oldala is, melyet itt is, mint sok másban, az uralkodó divat emelt érvényre a közelebbi évtizedben. Az angolok már új szót is csináltak e foglalkozásra, nevezvén azt angol-görög szóval *poultromaniá*-nak (*poultry* angol szó annyit jelent, mint: baromfi, *mania* görög szó pedig annyi mint szenvedély; tehát magyarul: baromfimanía vagy baromfiszenvedély). A világhírű angol ló-kedvelés és lótenyésztés mellett most illő helyét foglalta el a baromfikedvelés, mégpedig a legfőbb ranguktól kezdve valamennyi osztályon keresztül a legkisebb gazdák alsó rétegeig.

A baromfi-tenyésztés nemes szenvedélyének ápolása magától az angol királynőtől indult ki, a kiben népe különben is annyi sok más házi és személyes erény képviselőjét tanulta tisztelni és szeretni. A királynő egy külön nagyszerű baromfiudvart tart Windsor kastélyában, melyben nagy gonddal ápol, válogatott, drága szárnyasai sok millió embertől méltán irigyelhető pompás életet

A sárosi vár romjai.

élnék. — Az angolok baromfi-kedvelésének mai virágzó korszaka 1845-ben vette kezdetét, midőn a királynő a később oly hirre kapott *cochin-chinai* tyukok első példányait kapta ajándékba. Ezen első párok tozásait a felséges asszony azon kívánnal osztatta ki alattvalóinak minden osztálya között, hogy azokat kiköltessék s az új csirkefajt az országban meghonosítsák. Az első párok pedig a dublini marhakiállításán 1846-ban nyilvános szemlére állítottak ki.

Ezen királyi kedvenczek nagysága, alakja, ujszerűsége, tollazata s büszke tartása általános lelkesedést gerjesztett. — A tozásokat aranyakkal fizették ugyan még, de azért gyorsan terjedt az új faj az egész országban. Gondosan irták származási okleveleiket, nemzeti tábláikat. S aki be tudta bizonyítani, hogy az ő *shanghae* vagy *cochin-chinai* kakasa egyenes vonalon a királyné eredeti példányától származik, büszke és boldog ember volt, s híven megőrzé szárnyasainak nemesi diplomáját. Idő folytán itt-ott mesés magasságra emelkedett egy-egy tiszta eredetű baromfi ára; volt eset, hogy 1000—1500 pftot is fizettek párjáért, s a legcsodálatosabb dolgokat beszéltek a baromfi-enthusiasták az új tyukfaj ritka tulajdonairól, képzelhetlen szaporaságáról, tozásainak tömémentelenségéről stb.

Idő folytán kellő medrébe tért vissza az árvíz; a felzúgott szenvedély nyugott gazdasági ipárnak engedett helyet; a *poultromania* mellett kifejlődött a *poultrologia*, vagy is az okszerű baromfi-tenyésztés tudomány, (baromfitan). Ez folytonos kísérletek s észlelések útján egyre tökéletesedik s ennek tapasztalataiból közlünk még néhány ismertető adatot.

Az angolok baromfitenyésztésében két faj játsza a főszerepet, (melyeknek egy-egy párját élethű rajban mai számunkban nyújtjuk olvasóinknak;) az egyik a fehér *shanghae* vagy *cochin-chinai*, a másik a fekete spanyol faj.

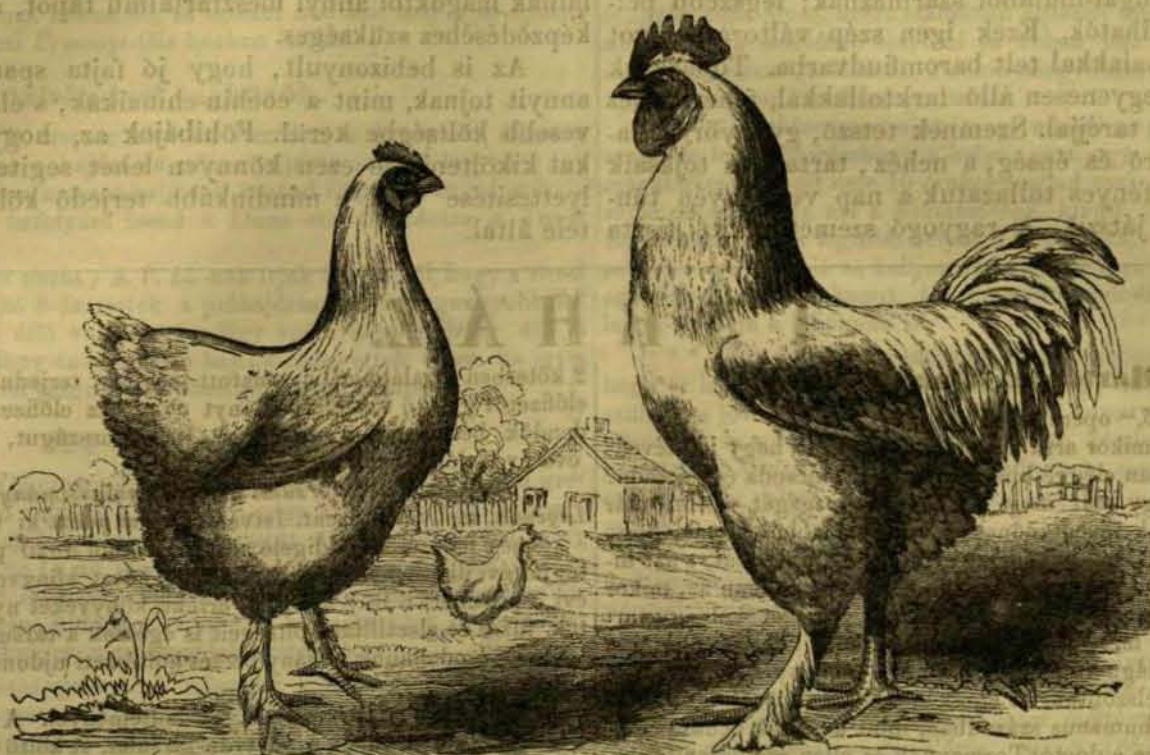
1) A *shanghae* vagy *cochin-chinai* tyukok első helyet foglalnak el; ezek az aprómarha királyai, s a mai divat arslánai. Ezeknek eredeti hazája China s leginkább a *Shanghae* nevű angol tengerparti

város Chinában. Feltűnő megismertető jeleik: tömör testalkat; rövid, nehéz szárny, a lábukat is ellepő, körmökig érő tollazat. Első pillanatra nehézkeseknek s furcsa tömzsi állatoknak tetszenek, de a gyakorlott néző hamar észreveszi rajtuk a testalkat nemes vonalait, a szelid, teljes szemet, a nyak büszke és kellemteljes állását, a

fej vidám ékszerét, a teljes taréjt; s az ennek két oldalán lefutó selyemfinom tollazatot, melly selyemkendő gyanánt takarja a domboru szép mellett; s látja a dus tollazatu, rövid, izmos lábukat, mellyek szétterpesztve tartják a szemnek tetsző büszke alakot, a melly a legszebb madarakkal is kiállja az összehasonlítást. — Azt különben alig képzelhetjük, hogy az angol poultromanok mennyi mindenféle más tulajdonságot kívánnak még egy teljesen kifejtett *cochin-chinai* baromfitól. — Megkívánják

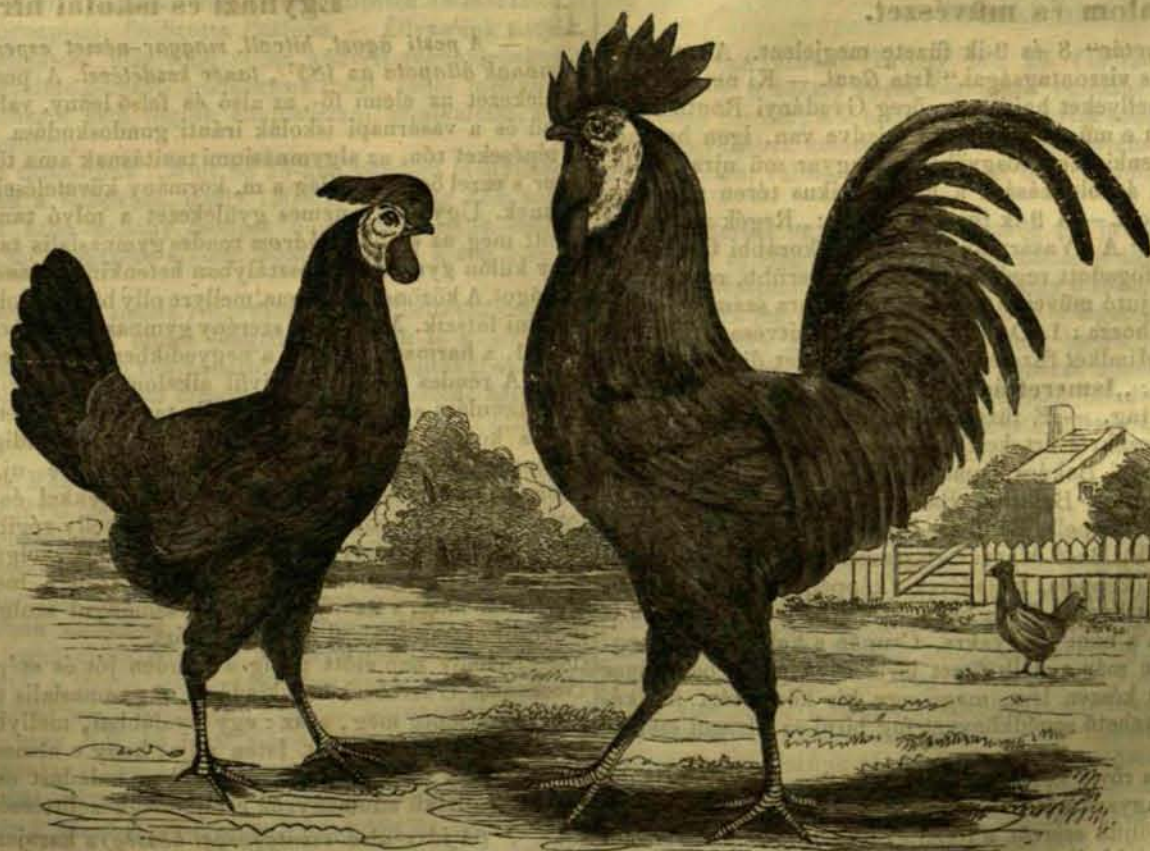
egészen tiszta fehér példányok (minőket rajzunk is mutat); mert a tapasztalt baromfi-tenyésztők állítása szerint az öszhangzatos, teljes, tiszta tollazat mindenkor az állat szervezetének teljes épességére mutat, míg az ellenkezőből belső hibákra lehet következtetni.

Végül még csak annyit említünk meg e fajról, hogy annak meghonosítása nálunk is igen csekély fáradságba kerül s igen hasznos. A *cochin-chinai* tyukok — mint külföldi lapok írják, s mint számos honi gazdánk is meggyőződött már, — olly mennyiségben tojják csaknem gömbölyű, mindkét ol-

Idegen tyukfajok : 1) Fehér shanghae vagy cochin-chinai faj.

p. o., hogy a *shanghae*-kakas lépése könnyű és kellemteljes legyen, s az egyik lábával, midőn fölemeli s míg a másikon nyugszik, féltojásdad alaku szép görbevonalt irjon le; hogy mozdulataiban „önbizalmat” tanúsítson s fejét lehető legmagasabban hordja; nem is kakas, ha legalább 12 fontot nem nyom; tollaiban legyen bőség, rend, élénk szinezet, öszhang stb. — legtöbbször becsültetnek az

Idegen tyukfajok : 2) Fekete spanyol faj.

dalán tompa végű tojásaikat, hogy a megszerzésükre s tartásukra fordított költség kamatjait dusan behozzák.

Egy nem régen e tárgyat illetőleg megjelent angol könyvben 3 tyukról tétetik említés, mellyek 20 nap alatt 57 tojást tojtak, egy másik tyukról, melly 40-et tojt 47 nap alatt, végre olly tyu-

kokról, melyek naponként két, néha három tojást is tojtak, sokszor kettős székkel. Egy gazda külön tartott négy cochinchinai, négy spanyol s négy lengyel faju tyukot. Egy télen át az első 704, a második helyen említettek 452, az utóbbiak 471 tojást tojtak. Az első faj behozott mintegy 50, a másik 42, a harmadik 38 pftot.

2) A spanyol tyukok szintén nagy szerepet játsznak az angol báromfitenyészetben. Nyugat-indiából származnak; legszebb példányai Hollandiában találhatók. Ezek igen szép változatosságot hoznak be egy cochinchinaiakkal telt baromfiudvarba. Tollazatuk kékes-fekete, feltűnőleg egyenesen álló farktollakkal, fehér, teljes fülczimpákkal s lángvörös taréjjal. Szemnek tetsző, gyönyörű állatok; ismertető jelök az erő és épség, s nehéz, tartalmas tojásaik szaporasága. Kékesfekete fényes tollazatuk a nap verőfényén tündöklő zöld és aranyzint játszik. A ragyogó szemet körítő tiszta

fehér szín — a taréj vörös színe s a fényes fekete tollazat közül igen élesen emelkedik ki. Ezek legnagyobb ellensége a hideg, mit nem igen tűrnek. Legalkalmasabbak városi életre, mert a port és füstöt könnyebben szenvedik más tyukfajoknál. Jó, ha italukba néha kréta vegyítetik; ez nagyon előmozdítja a tojástermelést; miután szűk városi udvarokban mesterséges étetés mellett nem találhatnak magoktól annyi mézirtalmu tápot, a mennyi a tojáshéjak képződéséhez szükséges.

Az is bebizonyult, hogy jó fajta spanyol tyukok csaknem annyit tojnak, mint a cochinchinaiak, s élelmük amazokénál kevesebb költségbe kerül. Főhibájok az, hogy nem szeretik tojásaikat kikölneni, de ezen könnyen lehet segíteni más kotlóstyuk helyettesítése vagy a mindinkább terjedő költőgépek használatba vétele által.

T Á R H Á Z.

Kakas Márton a színházban.

LVI. Levél. „Tévedt-nő,” opera, először.

Tévedt ez a tévedt nő, mikor arra a gondolatra tévedt, hogy ide tévedjen mi hozzánk. Már prózában eléggé kiismertük, hogy kicsoda és micsoda? s most újra bekocogtat, hogy már most jobban fogja magát viselni, már most énekel. Ezért neveztetik tévedt nőnek. Tévedései abból állnak, hogy innen is amonnan is régi operákból énekelget eszébe jutó dolgokat, s azt hiszi, hogy így támad abból új opera. Legnagyobb tévedése azonban az, mikor tudóvész állapotában egy egész felvonáson keresztül végig énekel; így tart diétát, már Dumastól is elég merész gondolat volt valakit hektikával ölni el a színpadon; de Verdi bátorsága tulment rajta: ő a szegény beteget tudóvészzen halálra énekelletti. Felszólítom az egész orvosi fakultást, hogy illik-e ez? és szabad-e illyesmit illy humanus században, mint a mienk, behunyt szemekkel nézni? nem kötelessége-e doctor Tormaynak ez ellen erélyesen felszólalni? Hiszen ha ezt valami charlatán kuruzsló meglátja, még recipe gyanánt fogja ordinálni szegény tudóvész embereknek, hogy csak jó sokat énekeljenek, attól lesz az ember egészséges. Hollósy különben igen szépen énekel s a kít az a gondolat nem bántott, hogy ő most halálos beteg, az igen sok élvezetet talált szépséges dalaiban. Nem tudom ki, ezt a jámbor ohajtását fejezte ki közelemben, hogy e szerep még is inkább Leszniewszka számára van írva. Már hiszen, hogy az illusio tökéletes legyen, azt magam is szeretném látni, hogy hiteti el a derék lengyel delnő a publikummal, hogy ő most száraz betegségben hal meg? Bárcsak akadna valami jámbor samaritanus, a ki ezt a szegény eltévedt nőt utba igazítaná.

Kakas Márton.

Irodalom és művészet.

— A „Vasárnapi Könyvtár” 8 és 9-ik füzeté megjelent. Az elsőnek tartalma: „Rontó Pál élete és viszontagságai.” Irta Gaal. — Ki ne emlékezne azon élvezetes órákra, melyeket hajdan az öreg Gvadányi Rontó Pálja olvasásából merített? Miután e mű most egészen feledve van, igen hasznos dolognak fogja tartani mindenki ezen tősgyökeres magyar mű újra fölleleveníését, melynek korszerű átdolgozására a humoristikus téren régen ismeretes Gaal József vállalkozott. — A 9-ik füzet tartalma: „Regék a magyar időből, írta Kisfaludy Sándor.” A „Vasárnapi Könyvtár” korábbi füzetében közölt s általános tetszéssel fogadott regék után, legnépszerűbb, regedalnokunk ez ujabban széles körbe jutó művei is méltó fogadtatásra számolhatnak. A jelen füzet a következőket hozza: 1. Dobozy Mihály és hitvese. 2. Somlai vérszűret. 3. Ecseghvár. — Mindkét füzetet számos fametszet díszíti.

— A „Hétköznapi könyvtár: „Ismerettár.” Első kötet. IV. Füzet. Szerkeszti Tóth Lőrinc m. akad. tag. — E füzet a Badajos szótól Bebek szögig terjed s a többek közt következőkről értekezik: Baden, Bagdad, Baja, Bajmóc, Bajtai Antal, Bajza József, Bakács Tamás, Bakony, Balambér, Balassa Imre, Menyhért, Balint, és János, Balaton, Balaton-Füred (képpel), Balkán, Bálvány, bálványimádás (képpel), Bambus, Bánffy, Bankok, Bányászat, Bartakovics Béla, Bass, (török), Basó Mátyás, Bastaszekere, Bártfa (képpel), Bastille (képpel), Barometer (képpel), Bajaderek (képpel), Báthory István erdélyi fejedelem (képpel), Batthyány, Batu khán, stb. stb. — E füzetben is kiváló figyelem van fordítva a honi tárgyakra. Csupán a kellő arány megtartását ohajtanók; mert ime már a 4-ik füzet járja és még a B betű sincs befejezve. Ha a mű egészen készen lesz, maga egy kis könyvtárt fog képezni, melyben igen haszonvehető segédkönyvet fog birni az olvasni szerető ember.

— A „szervényi vegytan rövid kézi könyve. Dr. Stecker Adolf kristianiai vegytanár munkája után magyarította Oroszhegyi Józsa. A szövegbe foglalt 42 fametszvényel. — Üdvözljük szerzőt e téren és igen tudjuk méltányolni azon nehézségeket, melyekkel kivált a műszavakra nézve küzdenie kellett.

— Telepi Károly, szép tehetségű fiatal festésünk további kiképzés végett Rómába utazik, hol is Berchtold Matild (született Strachan) grófné költségén négy évig időzand.

— „Haladók s maradók esatározása” czimű irányregényre hirdet előfizetést Kubinyi Lajos szép készütségű íróink egyike. A jelen mű inkább a társasélet viszonyaira, mint egyes személyek történetére vonatkozik s benne a jelenkor életbevágóbb nézetei lesznek személyesítve, fölléptetve. Az egész mű

2 kötetben legalább 20 nyomtatott ivre fog terjedni. Előfizetési ár 2 pft., tiz előfizetőt gyűjtő tiszteletpéldányt nyer, Az előfizetések jövő dec. 15-ig küldendők bérmentve a szerzőhöz (Pestre országut, Ungerház, 18. sz.). A mű övő év elején jelenik meg.

— (A Sz.-Istoántársulat nov. 5-ki választmányi gyűléséből.) Az Erzsébet Legenda, melyet a Szent. István társulat adott ki 6500 ft 45 krba került; e költség fedezésére eddigelé adakozásokból 4820 pft jött be. — A társulat tagjai évi illetményük fejében idáig 6 kötet könyvet kaptak, s így a tagok évi 3 pft díjért 6 tt. 8 kr. p. értékű könyveket nyertek, melyeknél a boríték, fűzés és elszállítás költségeit is egészen a társulat fizeti.

— Irodalmunk néhány becses költészeti ujdonsággal szaporodott a múlt héten.

Az egyik: Tárkányi B. J. költeményei. A költő életrajzával Toldy Ferencz által. Kiadja a sz. István-társulat. A költő arcképevel. — Tárkányi neve évek óta számos tisztelővel bir, kik most örömmel fogadják elszórva megjelent műveinek e szépen kiállított, s 30 ivre terjedő gyűjteményét. Egyházi költészetünk különösen szép nyereseménynek örvend e kötetben. A költemények így vannak osztályozva: 1. Balladák s rokonművek. 2. Vegyes költemények. 3. Vallási költemények. 4. Zsoltárok. 5. Az énekek éneke. 6. Egyházi énekek. 7. Legendák Pyrker után.

A másik: Flóra 50 költeménye. — Csinos dalokba foglalt mélabus hangok, melyekben ifjú női szív önti ki ábrándjait, örömét, panaszát, kételeyeit s aggodalmait. Az előadás egyszerűsége s igénytelensége csak emeli az érzelem igazságát s költőiségét. — A mű kiállítása igen csinos.

Egyházi és iskolai hírek.

— A pesti ágost. hitvall. magyar-német esperességi gyülekezet gymnasiumának állapota az 1857/8 tanév kezdetével. A pesti ág. hit. magyar-német gyülekezet az elemi fő-, az alsó és felső leány, valamint a külvárosi vegyes nemű és a vasárnapi iskolák iránti gondoskodása mellett e tanév kezdetén új lépéseket tőn, az algymnasiumi tanításnak ama tökélyre emelésére, melyet a kor s ezzel öszhangzólag a m. kormány követelése mulaszthatlanul igénybe vesznek. Ugyanis a nemes gyülekezet a rolyó tanévre két helyettes tanítót hívott meg az előbbeni három rendes gymnasialis tanító mellé; s ezen öt tanító négy külön gymnasialis osztályban hetenkint száznegy tanóránban részesíti az ifjuságot. A közönség bizalma, melyre oly büszke volt ezen intézet, újra meglevenülni látszik. Mert ezen szerény gymnasium első osztályában 41, a másodikban 31, a harmadikban 31, a negyedikben 21, összesen 124, növendék képezetik. A rendes tanórákon kívül alkalom nyújtatik a francia nyelv és a rajzolás tanulása s gyakorlatára, mely tárgyra hetenkint 8 óra van szánva. A magas kormány, mely a tanítók törekvéseit eddig is méltányolta s m. kegyében részesítette, már évek óta időről időre új, a gymnasialis oktatást elősegítő s nagybecsű philologiai tankönyvekkel és programokkal gyarapította az intézet könyvtárát. Ujlag is némely régibb tankönyvekkel szaporította az utóbbi könyvtárt. — hogy ezek is szolgáljanak részint a nevelés-oktatástani történelemben adatokul, részint a mennyire több példányban küldettek meg, s az ifjuságnak olvasmányul szolgálhatnak, szorgalom-ösz-tönzésül osztassanak el a tanulók közt.

Néhány nap előtt pedig a minden jót és szépet nemeslelkűleg pártoló Heckenast Gusztáv könyvkiadó ur a gymnasialis tanítókat igen szép küldeménynel lepte meg, azaz: egy nyalábbal, melyben több mint ötven nagy becsű könyv foglaltatott. Isten adja, hogy e nemes adományok eredménye, a tanulóknál minden jóban és szépen haladást eszközöljön — s ez által a magasztos lelkű adományozók célja megközelítessék! Közli K.

— (A jász-alsó-szentgyörgyi község) s karajenői pusztán iskolát állított s kötelezi magát, hogy három osztályu községi iskoláját egy negyedik osztálylyal fogja bővíteni s egy új tanítói állomást rendszerezni. A buda-ujtelepi három főosztályu iskola főleg bangerbergi lovag Sterbeczky Kamil, a budai népiskolák helyettes igazgatójának törekvése folytán a község által egy negyedik osztálylyal bővítettik. (B. H.)

— (A pesti keresk. akademiában) az előadások ugyan már e hó elején megkezdődtek, annak ünnepélyes megnyitása azonban e hó 9-én ment végbe. Jelen voltak az ünnepélyen b. Augusz cs. kir. helytartósági alelnök s mlga

a politikai és iskolai hatóságok, az akademiát szervező 12 tagból álló bizottság, valamint annak előjárósága és tanári kara az intézet növendékeivel. A megnyitót beszédet Fuchs ur, mint a budapesti keresk. kebelzet elnöke tartá. B. August 6 mlga a kormány nevében az intézetet ennek pártfogásáról biztosítá. Ezek után Fritsch ur, az akademia igazgatója tartott zárelőadást, biztosítá a magyar ifjúságot arról is, hogy teljes terjedelmében mivelhetik szép nyelvüket s meg fognak annak szellemi termékeivel a legbővebben ismertetni. Az intézet növendékeinek száma 60, az intézet szállása, míg saját épülettel bírand, a bálvány-utczai Ürményi-féle házban leend.

Közlekedési eszközök.

* * (Jól jár a Duna!) mert e hó 7-én Bécsben a dunaparti államok képviselői aláírták, hogy az a hajózásra nézve teljesen szabad legyen s így meddig csak járható, minden nemzet hajóinak szabad forgalom engedtetik — melly határozatnak nagy befolyása leend a Duna szabályozására is. Tehát szabad a vásár!

↳ (Szeged-temesvári vasut.) A P. Ll.-nak írják Szegedről, hogy a tiszai ideiglenes vasuti hidon e hó 8-án tették a próbajárásokat; a legnagyobb kísérletet 8 terhelt kocsiából álló vonat tette. Egy egész negyed óráig állt a hidon a legnehezebb mozdony és legkisebb hajlást sem vettek észre. És így a szeged-temesvári vasutvonal megnyitása közel jövőben várható.

M i u j s á g.

⊙ Albrecht cs. kir. Főherceg Főkormányzó Ó Fensége e hó 6-kán gróf Haller cs. k. altábornagy ó exlja és b. August 6 mlga kíséretében dr. Schwarzer Ferencz budai magántéobolydáját méltóztatott meglátogatni, hol is az ápolás alatt levő 23 férfi és 18 nő elmeháborodottat megszemlélvén, Ó Fensége a javulásban levőkkel leereszkedőleg és nyájasan beszélgetni és őket vigasztalni kegyeskedett; nem különben mindent, mi a betegek orvoslására, tartására és ápolására szükséges, megvizsgálni méltóztatott. (M. P.)

* * Adakozunk a szegényeknek! A nőgyelet a budai szegényeket gyámolító alaptőke gyarapítására néhány tánczestélyt adand; az első f. hó 4-én a vízi városi Fácán vendéglőben már végbe is ment s látogatottnak mondják. — Pestváros hatósága pedig a kerepesi ut mellettti szegényházban két nagyobb szobát rendelt oly célra, hogy azokban tél hidege ellen a szegény házalók és munkások menedéket találjanak.

↳ (A magyar akademia) nov. 9-én tartott philosophiai oszt. ülését Brassai Sámuel nyitá meg egy Logica című nagyobb munkája bevezetése felolvasásával s ezuttal az ábrázolatok és fogalmak képezését tárgyalta. Peregrini Elek folytatta már régebben megkezdett előadását a szemléltető tanmódról.

— (Jókai művei oláh nyelven). A Brassóban megjelenő „Gazette Transilvaniei” című oláh hirlap legközelebb Jókai két művének oláh fordítását jelenté. Az egyik „A Szabasztópoli száműzött” (valószínűleg a „Vas. Ujság” 1855 évi folyamában megjelent „Akhtári fogoly”), fordította Antineszku Z.; a másik „Janicsárok” (végnapjai), fordította Puklyán. — Olvasóink tudják, hogy szerb nyelven is megjelent már több műve kedvelt regényírónknak. Román atyánkfiaiak e figyelme nemzeti irodalmunk iránt, teljes méltánylatunkat ébreszti fel. Részünkről nem fogjuk elmulasztani az alkalmat, hogy hasonló figyelemmel viszonzozzuk.

— Debreczenből írja tudósítónk: Mult hó 28-kán véletlen menydörgés adá tudtul, hogy eső is van a felhőkben, melly 150 nap óta meg nem áztatá szomju vidékünket, mert azon néhány csöppet nem nevezhetjük esőnek, melly néha hullott; most jól megázott a föld, legalább kikél a rég elvetett repce, buza.

* * (Ahó alig ha maradhat ki sokáig.) Morvaországi tudósítások szerint a Sudetek csucsát már hó lepi. Tán onnét lengedez hozzánk is a csiklandós szellő, melly néhány nap óta minden téli kabátot előidézett rejtékéből.

↳ Nemcsak a városban, de a pesti kikötőben is bajos a szállás-kapás. Az új-pesti kikötő még nincs is készen, és már 500 hajó van beiratva az ottani telelésre.

↳ Nagy változás. A Rákos mezőből a kerepesi ut mellett egy darab homok-gyepet 8000 fiatal fával fognak beültetni s ha ezt mindig odább folytatják, 20 év múlva újra elénekelhetjük Kisfaludyval: Rákos, Rákos mivé lettél! — Igen, de azért „Szép hirtől még is csak kiestél!”

↳ A „Falusi Gazda” közli, hogy mult héten a pesti gabnapiaczon az üzlet mindössze is csak annyiban változott, hogy a buza ára ismét valamivel alább szállt, legközelebb azonban arhanyatlástól nem tarthatni azért, mert a vizen szállítás a folyók sekélyisége miatt nehezítve van. Elkelt a lefolyt héten összesen 30,000 mérő mindenféle gabona. Repceolaj, szalonna és szesz, amaz 1 pfttal, ezek 1 ft. 12 krral alább estek, a repce türethőn tartja magát. És e pangásnak két főoka van, egyik a külföldi vevők kimaradása, másiek az általános pénzinség.

— (Tűzok és távirtda.) Mező-Keresztes és Várad között egy szegény tűzok oly erővel röptült a távirtdai sodronynak, hogy eszméletlenül rogyott össze; a sodrony rongálása közben tetten kaptván, M.-Keresztesen minden kihallgatás nélkül instantanee — föllakmároztatott. — D—fy.

— (Rozs hajkenőcs.) Debreczen vidékén egy pusztai béresnek, ki a paraffin kenőcsessel amugy magyarosan bánt — tőből kelle dús hajazatát levágnatni; képzelni lehet, hogy szidta az új módi szekérkenőcsöt! — D—fy.

⊙ (Erdélyben platinát találtak) a mint azt Mezei bányáulnők a természettudományi társulathoz irt levelében jelenté.

* * (Jó hírek Erdélyből). A M. F. írja, miszerint a kolosvári községta-

nács egy fölterjesztésen dolgozik, mellyben késznek nyilatkozik egy realiskola felállítására, ha a tanárok fizetéséhez az állam is hozzájárul. A szebeni gyapjuszövők pedig egyesültek volna s Disznódon durva posztógyárt akar-nak állítani s e végre már 80,000 pftjuk volna összetéve, sőt már megrendelést is kaptak volna Északamerikából 100,000 vég posztóra. Adná Isten, hogy szóról szóra így ne csak volna, hanem legyen is.

⊙ (Egy igen jókor jövő és korszerű ujság.) A fa ára mindinkább fel-lengzős kezd lenni, azért maholnap egészen kényszerítve leszünk a prózai és nehéz szagu közszenre szorulni és ebben lesz is módunk elég. A „Pr. Z.” szerint ujjában Cseklészen, Pozsonymegyében, Birke Vincze bányász 19 ölnyi mélységben közszenlepet talált.

* * (A boldog soproniak!) egy adótól megszabadulnak, ha nem is egészen, de legalább részben; a helyt. oszt. egy rendeleténél fogva, t. i. ott a magánházak kapuit este 10 órakor szabad csak bezárni. Pesten is létezik hasonló rendelet, de azt a házmesterek, kivált télen csak néhol tartják meg. Egyébiránt ennek legtöbb helyen a házur oka, ki hogy házmesterének kevesebbet vagy semmit se kelljen fizetnie, azt arra szokta utalni, hogy zárja be egy órával előbb a kaput. A házmestereknek és házuraknak ez igen hasznos lehet, de nem a lakóknak is.

* * (Már tehellen megállnunk, hogy ne szóljunk a crinolinról); de ígérjük, hogy ez lesz aztán az utolsó! Prágában egy társaság állt össze, hogy előkészsületül a jövő farsangra begyakoroljon bizonyos táncokat. Együttműködésre nők is szólítottak fel azon ártatlan kérelem mellett, hogy a táncgyakorlatokon crinolin nélkül sziveskednének megjelenni. Ugy lett, egyetlen crinolin sem jelent meg és azokkal együtt a hölgyek is mind otthon maradtak.

— Nyilvános köszönet. Alólirt iskolai választmány az iskola különböző gyűjteményei szaporítására következő tisztelt hazafiaknak u. m. t. Egressy Sámuel urnak, mint ki hangszerek bevásárlására 15 db. cs. k. aranyat, t. Szentkirályi Móricz urnak, ki a könyvtár számára több beces könyvet, t. Szilassy György urnak, ki ugyancsak a könyvtár számára több mint 800 db. könyvet, a pénzgyűjteményére 69 db. emlékérmét, régi pénzt, a természetrajzi muzeumára 5 db. kitömött állatot méltóztatott ajándékozni, hálás köszönetét nyilvánítja, — N.-Kőrös, nov. 8. 1857. — A nagykörsi hely. hit. főiskola igazgató választmánya.

— Gyászhir. Nt. ns. Perlaky Dávid ur, bezi ev. lelkész, a moson-győri egyházmegye esperese, a dunántúli superintendencia törvényszékének közbirája, a soproni főtanoda igazgató-választmányának tagja f. é. nov. 7-kén munkás élete 71-ik évében meghalozott. Kik a pesti egyetemes gyűlések korára visszaemlékeznek, tudják milly meleg közhalát érdemlő buzgalommal képviselte a boldogult a dunántúli superintendenciát folytonosan 1836-tól 1848-ig s mint volt ott néhai sup. Kis Jánossal együtt, a vallás és nemzeti-ség hű őrei között. — Továbbá ő gyűjté össze s adta ki a Perlakyak régi s ujjab egyházi beszédeit, s ez által szép emléket emelt családjának és magának. Áldás hamvaira!

Vidéki hírek.

↳ Barcza vidéke (Erdély oct. 26. (Új templom, harang, oltár, orgona Kriszban — a község egyes tagjainak vallásos buzgalma s áldozatkészség.) Méltónak tartom; a t. szerkesztőséget arról tudósítani, miszerint itten a Barcza környékében keblezett tiz evang. protestáns magyar község közöl egyik, u. m. Kriszba, vallásos buzgalomban illő tisztelet- és dicséretre érdemesítette magát.

Építettek ugyanis ezen község ev. prot. tagjai egy régi templom helyébe egy új szép nagy templomot, bádagos toronnyal, 9 változatu jó orgonával. E templomról elmondhatni, hogy a többi magyar szentegyházak között Barczában a legremekebb, legnagyobb és legszebb épület. Legméltánylandóbb azonban hogy koránsem épült e szent hajlék valami köz pénztárból; mert, ezen a brassói publikumtól birt urbéres községnek, pénztára nem volt, (minthogy minden illy urbéres község minden jövedelmi forrástól el volt szorítva) de, felrovatván a kiszámított költség az egyes polgárokra, mindnyájan lelkesülten köteleztek magokat a rájuk rótt összeg lefizetésére, sőt mi még több, összeállottak ketten hárman, s a rájuk rótt összegzen kívül egy új harangot vásároltak; mások meg az oltárt építették önköltségükön, és az orgona kifizetéséhez is többen szép önkénytes összegekkel járultak. S azt gondoljuk tán, hogy a templom építésében kifáradt az érintett község polgársága a vallásos buzgalomban? Nem, sőt azalatt új lelkesülés sarjadzott népe keblében: mert alig hogy a templom fölépült, rögtön elhatározá a megye tisztelt előljárói (a hallgatók beleegyezésével) új rovatokat tenni, és egy új paplakot építtetni; a mi meg is történt. És épen ez az, a mi tiszteletessé és dicséretre méltóvá teszi előttem, hogy mindnyájan, kik a jót, szépet és dicsőt becsüljük, tisztelettel hódolunk illy lelkesült község tagjai iránt, és dicsérettel emlékezünk rólok. Azonban, különösen a tisztelt lelkész urnak, valamint az akkori falusi bírónak is, kik ezen, Isten dicsőítésére emelt szent hajlékoknak alapját megvetették és azoknak fölépítésében lelkes beszédekkel, tetteikkel közreműködtek, köszönetet mondunk, és ohajtanók egyszerűsmind, hogy Isten segedelmével örökítenék az utókor előtt emléköket a közsóra nézve még abban, hogy egy második iskolának, (melly alkalom a régi paplak megürülésével oly kellemesen kínálkozik) és egy második tanítóai álmásnak alapját is vetnék meg.

Egy barczai tanító.

Debreczen, nov. 2. (Színházi hírek. Faburkolat. Rögönitélet. Tűzész.) A M. P. a debreczeni állandó színház ügyéről minap helyes cikket közölt, ugy látszik, közlő hozzáfért az adatokhoz is, mert kevés kivétellel híven sorolta elő az ügynek időről időre menetelét; láthatja abból a község, hogy

nem mindig akaraton mulik, ha valamit ki nem vihetünk. — A színház ter-
vének pályázat utjáni készítésére nézve a nevezett lappal mi is egy véle-
ményben vagyunk, — ezt, úgy reménylhetni, felsőbb helyen is jóvá hagyják.

Színpadunkon mult napokban a nemzeti színház tagja, *Feleki* lépett föl
hét darabban Csabai társasága közreműködésével. — *Sir Patrik* volt először
kitűzve, de Miss Anna rosszul levén az „*Angolosan*“ című vigjátékot ját-
szották; a rögtönzés dacára meglehetősen ment a darab. Nincs valami undor-
itóbb az életben, mint a vén kéjencz, Mátrai illyet alakított szerepéből, s
kevésbe mult, hogy az illedelmet, nézésével, taglejtésével nem sérté. — A
rögtönzés is megjárja néha; hogy a debreczeni homokbuczkákat, s nejének a
Sóstóra vitelét improvizálá — hagyján! — de nem hiszszük, hogy midőn az
angol Mátraytól vélt nejét pénzért kéri, azt kelle vala ennek felelnie, hogy
„nem tehén,“ hogy eladó volna, — ez nincs a szerepben, s ha ott volna is,
ki kellene hagyni! (Pesten legalább nem mondják. *Szerk.*) — A *Notre da-
me*-i harangozó után *Sir Patrik* került színre; Dick személyesítője nagyon
jól tenné; ha a rendezőséget egy köpládának a színpadrai helyezésére föl-
kérné, vagy legalább fordulna el a nézőhelytől. — *Sir O'Neil* bár mint igye-
kezett is, nem nagyon rivalizált Patrikkal, — pedig gyakran olly követelőleg
lépett a sűgő elé, hogy mindig feltűnk a hajbakapástól; — e darabra *Gritti*,
erre *Polgári és regényes*, később *Feleki* jutalmul *Rang és szerelem* s végre a
Neszei torony köve kezett, többnyire tele színházakkal. Sajnáljuk *Feleki* tá-
voztát, de sajnáljuk szívünkben őt is, ki művészi játéka dacára nem birt egy
maga teljes érdeket adni a daraboknak. — Nagy baj! midőn egyik szerepét
nem tudja, másik ha tudja is — nem arra való, hogy F. mellett meg is áll-
hasson. — Igazat szólva, e társaság egy kettő kivételével a lehetőségig
gyöngé, s e mellett még az illusióra sem ügyel rendezősége, miért nem ren-
dezett legalább egy quartettet, midőn a nép X-dik Lajost éljenzi? Igaz, hogy
elég harsány volt azon solo hang, melly „éljen a királyt“ kiáltott, s azt da-
kápózza is, de egy ember nem nép, pedig rögtön reá mondá Lajos — „jó ez
a mi népünk, kanczellár! több adót kell reá tenni.“ Azon solo-urfi nehezen
bírná el! — Mit szólunk a fiatal nőket személyesítő Bertényi Bertáról? — a
Rang és szerelemben ugy látszik jó tanítóra akadt, s elég ügyesen játszott,
legnagyobb érdeme, hogy nem sűgnak neki, s ebben a többieknek követési
példa lehet; de csak jobb szeretőnk még őt például a *Régi pénzek* legelső jele-
netében látni, mert Esmeralda, Miss Anna, Czibak Margit stb. bizony-bizony
még neki erős szerepek. — Különbön igen fiatal még; igyekezett, tehetség
van benne sok, s ha ügyes vezetője akadna, ki meg is róvná mikor érdemi,
jó színésznévé nőheti ki magát. — Igen helyesen tenné az igazgatóság, ha
gondoskodnék egy pár arravaló egyénről, mert ha így marad társasága, bāt-
ran bezárhatja Thalia templomát, ájtatos hívei nem igen fognak zörgetni aj-
taján, mi ugyan nagy baj lesz a hosszú esteken; martius pedig még messze
van, mikorra Havi társaságát reméljük.

Szép faburkolatunk ismét kiebb terjeszkedett egy pár utcára, de nem
foghatjuk meg, miért kellett épen a Szép- és Czegléd-utcát faburkolni, mely-
lyek téglával levén kirakva, ha az kiigazittatik, pár évig járhatók lettek
volna, Szép-utcán különben sem jár sok szekér, Czegléd pedig egyedüli, hol
sár nem szokott lenni olly nagy mértékben; — czélszerűbb volna mindenek
előtt a Miklós-, Csapó-, Péterfia- s Hatvan-utcák járhatlan torkolatait fa-
burkoltatni, s a fakoczkát gyalogjárdául is megkísérteni. — Egy pár hét óta
a burkolatseprők nem győzik a széna szalma szemetet tisztítani, de még a

Színházi napló.

Péntek, nov. 6. „*Megakarok halni*,“ eredeti vigj. 1 felv. Irta *Kövér L.*
Ezt követé: „*Szerelem és örökség*“ ered. vigj. 2 felv. Irta *Szigeti J.*
Szombat, nov. 7. „*Proféta*“ opera 5 felv. Irta *Scribe*, zenéjét *Meyerber.*
Vasárnap, nov. 8. „*Két pisztoly*“ ered. népszínmű 3 szak. dalokkal és
tánczcal, írta *Szigeti J.*
Hétfő, nov. 9. Másodszor: „*Dózsa György*,“ eredeti történeti dráma 4
felv. Irta *Jókai Mór.*
Kedd, nov. 10. Harmadik rendkívüli előadásul először „*Tévedő*“ (La
traviata). Opera 3 felv. írta *Piave*, zenéjét *Verdi.*
Szerda, nov. 11. „*Gazdaság és szegénység*; vagy *Nevelés mindenk fel-
lett*.“ Eredeti színmű. Irta *Kövér Lajos.*
Csütörtök, nov. 12. „*Norma*“, opera 2 felv., írta *Romani*, zenéjét *Bellini.*
fordította *Szerdahelyi.*

Szerkesztői mondanivaló.

1504. *Csurgóra B. I.* — Amaz igen fontos ügyet egy pár sorral elintézni nem le-
het. A czikk nagyon kellemetlenül lepné meg olvasó közönségünket, a mint meglepett
minket is. A tárgy vitatásának egyházyüléseken volt, van s lesz helye. Mi csupán a ki-
fejlendő eredmény közlésére szoritkozhatunk.
1505. *Szolnokra.* Mindkét irodalmi vállalat, mellyről ön kérdezősködik, nemhogy
megakadt volna, sőt maholnap az ígért be is fog vártatni. Biztos tudomásunk van róla.
Néha a késedelemnek legyőzhetlen okai vannak.
1506. *Szilas-Balhasra.* A véletlen „vaddisznó-rébuszt“ jól magyarázták önök. Egy
nagyra törekvő helybeli collega („ott a kukoriczában“) kevesebb szerencsével járt el a
dologban. — A kívánt czikk már megjelent. — Az arcképek egyikét legközelebb: a má-
sikát később.
1507. *Eperjesre K. I.* Szives üdvözlétünket! A megbízások pontosan teljesítve.
1508. *Körméndre.* Az arcképet mi is közölni szándékozván, az adatokat az illető
helyen fel fogjuk használni.
1509. *Z. nak B. ben.* Igen; — még pedig, ha csak lehet, a kívánt gyorsasággal.
— A költeményeket — nem.
1510. *Lévára.* Az „*Eszterházy emléket*“ köszönettel vettük s besoroztuk.

házigazdák sem házaik előtt; nem lehetne-e közérővel ezen hetenkint több
izbeni szemeteléstől megóvni az utcákat? — Azt már megszokta a debre-
czeni ember, hogy a piacra néző házak alatt con amore rostálnak a buza ko-
fák, lábvizet vesznek, kukoriczapelyvát szelelnek a jövő menő nyakába, de
abban megbotránkozik, hogy a zsidó a zsidó napi napokon kívül is
piaczi boltja elé rakja az ócska nyoszolyát, asztalt, széket, kereket, nyeret,
üstöt, bördöt s ezer faju czikkeit; — venne tán magának az udvarban le-
rakó helyet!

A mult hetekben rögtönbiróságilag került kötélre Félegyházán egy
szép fiatal parasztleány; — elmondhatni róla, hogy „quem dii pendere vo-
lunt — non mergitur undis.“ — Mert ugyan rossz napja volt a boldogtalan-
nak. Egy szekér kukoriczát akar lopni, rajta kapják; egy pár ökröt akart el-
hajtani, ismét rajta veszt; egy haragosát föl akarja gyujtani, — biró, zsandár
tetten érik; s ez mind egy napon, ominosus napja lehetett. — Sajnálatos,
hogy kivégeztetése után a lakosok bort vitettek a vesztő helyre, s vándal
módra vigadtak. Debreczenben is megkondul néha a tűzharang, minap egy
özvegy nőnek négy malma, mult hó végén pedig egy ház égett le, mind ket-
tőt gyujtás eredményének mondják; a malmok biztosítva voltak, s helyükbe
gőzmalmot hallunk terveztetni; — reszkess, régiebb gőzmalom! — A debrecze-
niek tűzoltói régi jó híroket veszteni kezdik; nem örömet avatkoznak az ol-
tásba! mi lehet oka? úgy tartom, nem szeretik a sok rendezőt! — *Debreczenffy.*

Egyveleg.

— (Késő találkozás.) Szolnokról egy francia regénybe beillő esetről
vettünk tudósítást. Ezelőtt mintegy 25 évvel györmegyei Révfuluban egy
4—5 éves gyermek tűnt el. Annymra nyomát vesztették, hogy végre a kere-
séssel is felhagytak. A fiu testvérnéje idő folytán Szolnokra került, hol sza-
kácsné minőségben szolgált s ki írja le örömdetes meglepetését, midőn nem
rég Kun-Szent-Márton egyik pusztáján egy ottani béresben rég elveszettnek
hitt testvérét találta fel! A béresnek most felesége és gyermeke is van már.
A felismerés részleteiről nem ir tudósítónk, csupán annyit említ, hogy a most
már emberré lett elveszett fiuval maga is beszélt, s tőle tudja, hogy a fiut
szülőhelyéről lócsiszárok vitték el magukkal, ki hosszú kalandozás után végre
a nevezett pusztán telepedett le. Két testvére és nagynénje nevére még tisz-
tán emlékezett most is, különösen arra, hogy mostoha anyja nagyon kinozta,
ugy hogy a lócsiszárok között, kiknél nem is volt rossz dolga, hamar megnyu-
godott s örömmel maradt meg.

Adoma.

† *Szalonka-hajtás.* N. N. volt megyei alispán felkérte T. T. volt szolgál-
bírot az egyik göcseji busfenyőben rendezendő szalonka (Schnepf) vadászati
végett. — Az efféle dologban is jártas megyei huszár, ki a szolgabíró mellett
tett szolgálatot, — összeszedett vagy husz gyermeket s betanítá őket: hogy
„biró, biró“ (tiro, tiro) — kiáltozással jelentsék majd a hosszú oru és kurta
farku madarak fölkelését.

Élénken folyt a hajtás és „biró“ kiáltozás; — történt azonban, hogy egy
iszonyu nagy baglyot vertek föl. — Nem tudni miért s miért sem? ennek lát-
tára aztán „biró“ helyett: „viczispán, viczispán“ kiáltozással kedveskedtek a
tűzbejött göcseji fiuk. f. e.

1511. *Charybdis.* Elmúlt dolgok. Nyugszik a hős. Ha újra fölelevenitenék a tár-
gyat, eszébe juthatna valakinek amaz ismeretes adoma az egyszerű híres párisi orvosról,
kit egy szép reggelen halva találtak ágyában s kiról azt mondták, hogy a halál annyira
félt tőle, hogy csak akkor mert neki menni, midőn aludt. Szóval: ugy is meghal a ha-
landó ember.

1512. *Kelevéz.* „*Gretna-Green*“ -t illetőleg részletes s igen érdekes leírást olvashat
ön a Társalkodó 1838 évi 16 s következő számaiban. — Az Ujabbkori Ismeretek Tára is
szolgálhat kívánt felvilágosítással.

1513. *Nem szomjazok dicsőséget.* ... Sok ember csapra verné ennek a bordóját,
de nem szűrik azt akó-számra, szomjuság nélkül való férfiu!

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetnap	Katholik. és Protest. naptar	Gör. - orosz naptar	☉ Nap-		Izraelit. naptar	☾ Hold-	
			kelet	nyug.		kelet	nyug.
November							
15 Vasár.	D 24 B. A. v.	D 23 Lip	3 F 23 Acc.	7 7 4 22	28	6. p.	6. p.
16 Hétfő	Edm Ottm.	Ódön	4 Joanik	7 8 4 21	29	5 59	3 23
17 Kedd	Csod. Gerg.	Anián	5 Kalakteon	7 10 4 20	30 (Ros.)	8 17	4 12
18 Szerda	Eugen. Hilda	Jenő. O.	6 Pál püsp.	7 11 4 19	1 Kislav	9 22	4 50
19 Csütörtök	Erzsébet özv.	Magy. E.	7 33 vértan.	7 13 4 18	2 Esó. im.	10 11	5 37
20 Péntek	Valoisi Bód.	Golánta	8 Mihály f.	7 14 4 16	3 Bál. t.	11 10	6 37
21 Szomb.	Bold. A. bem.	B. A. b.	9 Onesiph.	7 16 4 15	4 Sab.	11 49	7 41

Holdnegyed: ● Ujhold 16-kán 5 óra 22 perczkor délután.

TARTALOM.

Egy jelenés Jókai Mór „*Dózsa György*“ című dramájából. — A király holtteste.
Mezőségi. — A biztosításról: V. Életbiztosítás. Székely József — A sárosi vár rom-
jai (képpel) — Idegen tyukfajok s a baromfityesztés Angliában (rajzokkal). — *Tárház*:
Kakas Márton a színházban. Irodalom és művészet. Egyházi és iskolai hírek. Közleke-
dési eszközök. Mi ujság? Vidéki hírek. Egyveleg. Adoma. Színházi napló. Szerkesztői
mondanivaló. Heti naptár.